

آبونه شرائطی

ممالك عثمانیه ده سنه لکی (۶۵)، الق
آیلغو (۳۵) غروشدور .

ممالك اجنبیه ده سنه لکی (۶۷)، الق
آیاقی (۹) فرانقادر .

اداره خانه

باب عالی بجاده سنده دائرة مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی پشندر .

§

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه قبول
اولنور . درج ایدله یزیر اعاده
اولونماز .

الکشاف

۱۳۳۰

دینی، فلسفی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لقی مجموعه اسلامیه در.

اخطارات

رساله مزدن آلمدیغی کوسترملک شرطیه
بتون یازیلر هر هانکی بر غرضه طرفدان
اقتباس اولونه ییلیر .

§

مکتوبلرک، امضالرک واضح و اوقو ناکلی
اولمسی و آبونه مزده نومروس مختری
بولونمسی لازمدور .

§

ممالك اجنبیه ایچون آبونه اولانلرک
درسلرینک فرانسزجه ده یازلمسی دجا
اولنور .

§

پاره کوندرلدیکی، ان له یه د تر اولدیغلمک
واضعا ییلدیلمسی دجا اولنور .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مدیر مسئول : ع . اشرف ادیب

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد ۲۸۱

۲ ربیع الاول ۱۳۳۲

پنجشنبه

۱۶ کانون ثانی ۱۳۲۹

جلد ۱۱

آغاچلری کسیدلر، صالار یابدیلر، قوجه دکزی صالارله آشدیلر. مرمره نك اویقویه دالیدی برکیجه ایدی، قرك سطح دریاه صالیدی نورلر، ضیالر آتیده سکسان دلاور تحت بارچه لریله اورویاه کچدیلر. صوکرده تاویانه قبولینه قدر کیتدیلر.

آه، اوزمان نه زمانلر، اوکونلر نه کونلر ایش! بوکونکی حالله اوزمانی مقایسه ایدیورمده یاسمدن، انفعالمدن دماغم انجماد ایدیور... بوراده دها فضله طورده مایه جم. قصبه به کندی آتقی دها این اوله جق. بلکه اوراده بنی تسلیه ایدم جک برشته تصادف ایدرم.

تسلیمی؟ .. اوح، نه تمی محال! هیچ آماطولنک ییقیق خرابه لرنده دولاشان برزائر ایچون کریده، تأژدن باشقه برنصیب وارمیدر؟ جامعلری کزیم دیدم، کیمیسنک صیوالری دوکوانش، کیمیی جماعتلرک یوزندن باقوشلره ماوی اولمش، طوز طوبراق ایچنده آخر عمری بکله بور. قصبه نك اسکی حاتی، اسکی ساکنلرینک حسیات دیندارانه لرینی دوشونکیز: کوچک برناحیه مرکزی ایکن وقتیه بوراده ۳۵ جامع ومسجده احتیاج حاصل اولمش. مسلمانلرک بو حالده بولومان یالکیز. مؤسسات دینه لرینی؟ خایر، مؤسسات دنیویله ری ده بوندن بدتر. ذاتا دین ایله دنیا توأمدر. دنیاسی معور اولمایان ملتلك آخرت لرنده خیر او مولادی کی، دینلری بوزولان مسلمانلرک دنیالری ده بریشان اولور کیدر. ایشته مثال: بوراده جامعلر طوز طوبراق ایچنده قالدینی کی، حکومت قوماغده ییقله جق برحاله کلشدر.

صوکر مسلمانلرک مکتبلرینه کلنجه، بونلرده آغلانه جق برحاله: بنالری ییقیق، دوکوک، دیوارلری، طاوللری اوروجکلرک تحت انحصارنده. تدریسات ایسه نوح زماندن قاه اصول ایله اجرا ایدیلوب طورمقدمه در. سابق ناحیه مدیری عزیز افندی دن الله راضی اولون، بوراده معارف جانلاندیرمقی ایچون خیلی چالیشملر، منتظم برمکتب تاسیسی ایچون لازم کلن الی یوز لیرا قدر برمبلغ اعانه صورتیه اوچ سنه ده تسویه سی اهالی به قبول ایتدیرمشلر. اعانات ملیه ده بولونمه یك آیشمایان ادینجک ناحیه سی ایچون بونی قبول خیلی فدا. کارلقدرد. اعانه خصوصنده ناحیه مرکزی کولر قدر حجت وفداکارلقی کوستره مدیکنی اوکرندم وتأسف ایتدم. محاربه اخیره ده آیدینجق کبی دیگر ناحیه لر تحمینه کوره الی یوز لیرادن بیک لیرایه قدر اعانه حریبه ده بولونقلری، آریجه بیکلره کیده آریه، بغدادی، صامانده کوندر دکری حالده مع التأسف ادینجک ناحیه مرکزی بوشرفدن محروم قالمشدر. حالبوکه ادینجک باندرمه به یقین بولونمسی، برچوق زیتونلرک ایله باغله، باغچه لره مالک اولسی حسیله دیگر ناحیه لره نسبتله هر حالده دها زنکین در. هر نه ایسه ان شاء الله دواماً اعانه سنده بونی تلافی ایدرلر.

قط بن قصوری ینه بوسبتون خلقه عطف ایدمه جکم. ظن ایدرم که صاحب حیثیت وحیت رهبرلر اولسه، حقایق احوالی خلقه تمامیه آکلاده بیسلر اهلین هر درلو فداکارلنی ایفادن کری طورمایه جقلردر. فقط مع التأسف امتك رهبری اوله جق ذواتی یوله کتیرمک ایچون رهبرلر احتیاج وار. باقکیز: برعزافندی چیقیور، اعانه حریبه ده ممسک طاورانان خلقدن ۶۰۰ لیرامعارف اعانه سی تأمین ایدیور. اونک ایچون قصوری بوسبتون خلقده بولق ایسته میورم. عناصر غیرمسلمه ده برترق کورولیورسه بو، هپ ایلری کلنلرینک همئیه حصول بولشدر. بوراده خرستیانلر یقین وقلره قدر بزدن بدتر جهات ایچنده یویان اولیورلردی. حتی شیمیدی بیله اوتوز یاشندن یوقاری بولونانلری ارمنیجه اوقویوب یازمیسورلر. فقط کنجلرده اوقومیان، یازمیان قالمشدر. هر ارمنی یکان یکان می علمک قدرینی تقدیر ایتشلر؟ خایر. بوتون بوخرکتلری، فعالیتلری وجوده کترین آرتین افندی نامنده بردوقتورد. بوذات بویوک شهرده اوطوروب الی آخرالعمر معیشتی تأمین ایدم جک قدر برثوته مالک اولدینی حالده هر درلو استراحتی ترک ایدرک قاقوب بورایه، برناحیه به کلش؛

مکتبلر تاسیس ایش، ارمنی چوققلرینی اورایه طویلامش، اوقویوب یازمه اوکرتمش، مکتبلرینی طانتدیرمش؛ حاصلی آژ زمانده بویوک برترق حصونه موفق اولمش. نه قدر شایان غبطه برفداکارلقی، برموقیت! بزم نقصانز ایشته بوجهنلرده در. برآژ فکرمنز تنور ایتدی، عالی برمکتبدن دیلوما آلدقی، آرتق بویله ناحیه لره، کویلرده چالیشمینی ذل عد ایدیورز. مطلق نظارتلرک قدیقه لی قوتوقلرینه کوزلرمنی دیکیورز. دیک که تحصیلز، ملتز ایچون دکل، صرف کندی منافع شخصی منر ایچون! بویله می اولمی؟

بو آجیق لی لوحه لری، ده ازیاده، مکتب عالیه دن مأذون آرقداشلرمله، اکمال تحصیل ایدن طلبه ایتدیلرک انظار عبرت لرینه عرض ایدیورم. بو حقیقتلری کورسونلر، بوفجایه مالی لوحه لری سیرایتسونلرده وجدانلرینک عتبارلی قارشوسنده قصورلرینی اعتراف ایدرک ملت خدمته شتابان اولسونلر. قراکلنده قلاق بیچاره اناطولی کولرینی علملریله، عرفانلریله نورلاندیرسونلر.

کسونلر، بوراده کی عناصر غیر مسلمه نك مؤسسات دینه ودنیویله لرینی کورسونلرده ملت نصل خدمت ایدیلدیکی اوکرسونلر. مکتبلری برر سرای، کلیسالی غرایت طاشلرندن انشا اولمش، ایچلرنده کی تربیاتی ایسه کوزلری قاشدیر یور. هپ بولری خرستیان اهلینک اعانه سیله تاسیس ایشلر.

ارمنیلر بویله. روملره کلنجه اونلرک ده «پابادوبلو» لری کندیلرینی احیا ایش. بوذات ادینجک جوارنده، باندرمه قارشوسنده «پاراما» نام کویده انشا ایتدیردیکی جسم مکتبی کافی کوره مدیکندن شیمیدی عینی محله یکیدن اوچ بیک لیرا صرفیه مکمل برقیز مکتبی ده یابدیرمقی اوزره در. روملر ایچون بک حینتی اولان بوذاتی هپ مسلمانلر بیلر؛ چونکه هپسنک قادینلری دانتلارینی اورادن آلیورلر. «هاچی بولو مغازه سی» صاحبی ایشته قازاندینی پارملری بویله کویلرده روم قارداشلرینه مکتب یابدیرمقی صورتیه بدل ایتکده برحظ وجدانی، برذوق ملی طویور. بزم زنکینلرمنک ایسه بویله برکویده مکتب تاسیس ایتدیکی کیم ایشتمشدر؟

علم و عرفان جهتیله غیر مسلم عناصرک نسبت قبول ایتیه جک درجه ده مادوننده بولونان مسلمانلرک ساحه اقتصادده غیرمسلم وطنداشلریله رقابت ایدمه جکلری ایسه بک طبیعی برنیجه در. صوکره بز قعر وسفالت ایچنده، اونلر رفاه وسعادت ایچنده! بوده طبیعی دکلی؟ اونلر چالیشمه نك یولنی بیلیور، بزیسه هپ «اما وجدنا...» نظریه سی ایله سوروکلنوب کیدیورز. صوکره بوراده زیتون، قوزه، اوزوم، میوه محصولاتی چوقدر. چوق اما اسلاملرک حیینه کیرن بازه اونلره نسبتله نه قدر نسبتزدرد. فقط طبیعی دکلی؟ بزم اسلام باغخانه لرنده سکر عمله چالیشیور، یاغی ال ایله صیقیورلر. روملرک ایسه بویوک بویوک فایزقلری، شرکتلری وار. کونده الی، یدی بیک اوقه زیتون یاغی چیقاریورلر!...

ناصیل؟ کوردیکزی بزمه اونلر آرمسندم کی فرق؟ صوکرده صیقیله دن اونلره بوی اوچوشمه قاقیشیرز. اما سن، ینه کندیکی غالب صایارسه ک اوکا دیه جک یوق. همان الله امت محمدی غفلت اویقوسندن او باندیرسون. باشقه برامید قالمادی.

عمر فؤاد

ناهیین دره مکتوب:

مسلمانلر مسکنتده، ارمنیلر فعالیتده

هر یزده اولدینی کی بوراده ده اسلاملر جهات، فقر وضرورت، ذلت ومسکنت ایچنده عمر سوروکلیورلر! قارشولرنده ارمنی عنصری آلا بیلدیکنه ترق ایتدیکی حالده بزمکیلر کوندن کونه تدنی ایتکده درلر. بوتون تجارت وصنعت ارمنیلر آئنده در. هر نه قدر اراضی مسلمانلرک آئنده ایسه ده محصولات ارمنیلرک آتبارلرینه طویور! اراضی صاحبلری برر عمله منزله سنده در. مسلمانلر چالیشیور، پارملر ارمنی قاصه لرینه آقیور.

لاذقیه دن:

استانبولک مقیم علمی ایدر دارالفنون الیهیات شعبه سی
و مدرسته الرعایه کینج و فداکار طلبه لریک نظرگاه دقتلربنه

کچن کون برای سیاحت بعض ارقداشلرله جواز مرده بولونان ایکی ترکن ناحیه سنه کتدک هرکویه اوغرایه رق دینداشلریمزله حسب حال ایتدک غیری شوکه بو مسلمانلرک کندیلربنه عائد ضرب مثلری وار ایکن ارمنیلره عائد مثلردن تمثیل کتیره رک صحبت ایدیشلری نظری جلب ایتدی . کندیلربدن سؤال ایتدم : - یا هو بو مثلری سز لر نردن اوکر ندیکز ؟ جواب ایدیلرکه : - یا افندی ! بزم قومشو کو بیلریمز ارمنی در ، هرکون ده کسب قریه سنه کیدرکلر . بزه چوق اعتبار ایدرلر . برابر ایریچهرز . آنلردن اوکره نیرز ... دیدیلر .

مسئله بشتون ذهنی تشویش ایتدی . طیشاری چیقهرق کزیمشکه باشلادم . برکویلی یانمه کلدی . کندیسندن ایجه ایجه تحقیقانه باشلادم . بوراده دینرک علمینده نلر سویلایور ؟ دیدم .

— افندم ، دیدی ، بزم دینرک حق اولمیسوب اوبدورمه اولدیغنی ، حکومت مزکده یارین او برکون محو اوله جغنی سویلایورلر . حقیقتاً غزته لرده بویله یازیورمش . سن نه دیرسک آغا ؟

لازم اولان جواب ویرلای . کندیلربنه کتاب فلان برشی داغیلوب داغلمدیغنی سؤال ایتدم . دیدی که : - کچن کون کسبه کتمشدم . دوستمک بریسی بکا بر کتاب ویردی . او قوده دینک هانکیسی حق اولدیغنی آکلار شک دیدی . بنده آلام . او قومی بیلیمورم ، چوجنم او قوسون دیه اوه کوتوردم .

کتابی کتیرتدم ، الیه آلام ، آدرسنه باقدم . نه کوره یم : انکله رده شکل ایدن بر جمعیت خیری (!) طرفندن طبع ایتدیریلش ترکیه انجیل ! هان هیسه یه آتدم . کویلولی طویلادم . جهل سنه سؤال ایتدم : جهل . سندده بو کتاب موجود . محناً ویریلورلر . هان سوزه باشلایه رق بونلری یوله کتیرمک و کتابلری یاقق ایچون نصایحه بولندم . تأثیرده ایتدی کبی کوردم . قدر اولسه صارقلی دکم .

اورادن حیوانمه ینوب بر ساعت مسافده اولان باغجیز قریه سنه کتدم . [ارمنی کوییدر .] بوراسنی لایتنلشدیرمق ایچون بر فرانسز پاپاسی تعیین اولمش . اساساً اسپانیولدر . مکمل ترکیه و عربجه آشنادر . بیوک بر کلیسا ، متعدد اوطه لر و مکتب بناسی داخنده اوطور مقده . یانه کیردم . بیوک بر التفاته قبول اولندم . یارم ساعت صکره برده ترکن کلدی « یاشی یتش » یانمزه اوطوردی . او کونده افرنجی میلاد یمسی ایدی . سفریه اوطوردق . طعامه باشلادق . کیر بر شراب شیشه سی آچیلدی . بر بارداق بنده کزه صوندیلر ، باصوره مبتلا اولدیغ ایچون ایجه میه جکمی سویلدم . بزم قوجه ترکن کندیسی دولدیروب بویونه آتیور . نمکن قالقدق . ترکنی برکناره چکوب سؤال ایتدم :

معارفه کلنجه بزمکیلر حالا الی کورسه مرتک صابر . ارمنیلر ده ایسه بوکون او قومی یازمق بیلیم هیچ بر فرده تصادف ایدیلر . بزم یقیق ، خراب مکتب ویرانه لری قارشوسنده اولرک کلیسا مکتبلری بر سر ایدر . بو مکتبلر ده بوکون ایکی بیک دن زیاده چوجق تحصیل ایتکده در . خارجه کوندیلرین طلبه ده خیلی مقداره بالغ اولنده در .

چوجق لره ویرلن تربیه نک اساسی مدهش بر تعصب خرستیانی دن عبارتدر . چوجق لره بومفکوره ایله تربیه ایدیلور . هرچوجق کلیسایه مداومه مجبوردر . اودرجه ده که برفعه کلیسایه کتمه ین چوجق دن معلم جزای نقدی ایر . ارمنی چوجق نک نظرده خرستیانلق پک مقدس بر دین ، کلیسا پک مقدس بر در . خرستیانلق و کلیسا ارمنی چوجق نک حیاتندن مقدم در . خرستیانلق و کلیسا اوغورنده ارمنی چوجق حیاتی فدا ایتدی بیله صایماز .

چوجق لره ایسته هپ بوضورتله یتشدیریلور . بولوندیغ خانه قومشوسنک اون یاشنده برچوجق وازکه خدمت ایدور . کچن جمعه ایرتسی کونی ایدی چوجق چاغیردم . همشیره سی چیقدی : - ماردیروس کلیسایه کتدی افندم ، دیدی .

— ماردیروس هنوز چوجق در ، دیدم ؛ کنایه یوقدرکه کلیسایه کیتسون .

— اوت افندم ، چوجق کنایه اولماز . فقط کلیسایه کتمزسه معلم

جزا آیر .

هرکلیسایه بر معلم کیدور ، کن طلبه یی یازیور . ایرتسی کونی هر معلم یایدی دتری مدیره تودیع ایدر . مدیر طرفندن تدقیقات اجرا اولونور . هر هانکی طلبه کلیسایه کتمه مش ایسه برغروش جزای نقدی ایله محکوم ایدیلر . مکتبه کتمه نک جزاسی ایسه اون بش صوبادن باشلایور .

صوکرار ارمنی لسانه ویرلن اهمیت ده پک بویوکر . چوجق کرک مکتبه ده کرک خارجه مطلقا ارمنیجه قونوشمه یه مجبوردر . ارمنیجه دن باشقه برلسان ایله قونوشان چوجق دن هرکله ایچون بش پاره جزای نقدی آتیور .

بویوکره کلنجه راقی و توتون استعمال ایدلر جماعتک معاونت ماده و معنو . یه سندن محرومدر . ارمنیلر ایچون قهوه یه کتمک ، میخانه ده اوطورمق ، کنجلر ایچون سیغاره ایچمک اک شنیع بر اخلاق سزلقدر . بویوکر درحال مرخصه طرفندن تجزیه ایدیلر . حاجینه اوچ میخانه ، برقهوه واردر . بونلرک مستأجری و مشتریبی مسلمان اهالی ایله مأموریندن عبارتدر .

زمان اولور تأثرمدن ساعت لره آغلارم . یارب یزده کی بومسکینک ، بو اخلاق سزلق نه در ؟ بنجه بوتون بوادبارک اساسی ، منبعی ، جهلدر . بوتون بو فغاللر اورادن کلور .

صوکرار ضلالتده قالان بو خلقی ارشاد ایده جک رهبرلرمر ، یعنی امام صنفی ده دنیادن بی خبر . بوتون کوزلرینی جنتک حوریلربنه چویرمشلر . فلان دعا یی اوقو ، ال سکا یتش بیک حوری ! یوز بیک غلمان ! الماس شیشه لر دن شرابلر صونیورلر . بزم بوتون وعظلمزک اساسی بوندن عبارت ! قربان بایرامنده بزم خوجه افندی قربانلرک یوم آخرته بر رات اوله جغنی ، اوکا یننه رک صراط کوپوسی کچیه جکمی ، متعدد قربان کسنلرک متعدد آتلی اوله جغنی ، بولردن برینه ینوب ، دیکری یدکه چکیله جکمی آکلایوب دوردی . بن ایکی دانه کسمه یه نیت ایتشدم . آخرته یدکه چکمک صقینتسندن قورتولق ایچون بردانه کسمکله اکتفا ایتدم . قربانک برارده منافع دنیویه سندن ، اسباب اجتماعیه سندن بحث ایدیلسه اولمازی ؟ خایر اولماز . دنیا دار محنت ! اولک سوزی می اولور ؟ صوکرار برده کلیسایه کیدوب پاپاسی دیکله . حریف ، اقتصادی ، اداری ، اجتماعی ، حتی سیاسی بوتون حیات ایچون الزم اولان مسائلدن بحث ایدور ، جماعتک فکرنی تنویر ، حرکاتی تنظیم ، ترقی یولارینی ارانه ایله یور . صوکرار خلق الایله یکنه ساحه تر قیده قوشوب کیدور . بریده ایسته بزمکیلر قهوه کوشه لرده مسکین مسکین طاووله ، اسقانیل اوینایور .

آه نادیه یم ، نضل سویله یم ... هان الله مسلمانلره انباه ویرسون .

محمد

حاجین :